

بررسی رمان سال بلوا

نوشته عباس معروفی

کتابفروشی طاقچه

یکشنبه ۱۲ شهریور ۱۳۹۶

گذری بر زندگی عباس معروفی:

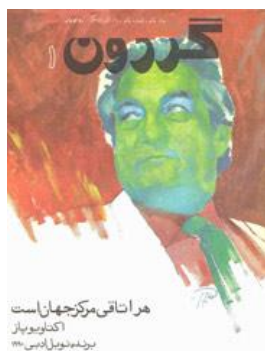
عباس معروفی به سال ۱۳۳۶ خورشیدی در سنگسر (مهدی شهر کنونی) متولد شد؛ فارغ التحصیل هنرهای زیبای تهران در رشته هنرهای دراماتیک است و حدود یازده سال معلم ادبیات در دبیرستان‌های تهران بوده است. نخستین مجموعه داستان او با نام «رو به روی آفتاب» در سال ۱۳۵۹ در تهران منتشر شد. پیش و پس از آن نیز داستان‌های او در برخی مطبوعات به چاپ می‌رسید اما با انتشار «سمفونی مردگان» بود که نامش به عنوان نویسنده تثبیت شد.

در سال ۱۳۶۹ مجله ادبی «گردون» را پایه‌گذاری کرد و بطور جدی به کار مطبوعات ادبی روی آورد. سبک و روال وی در این نشریه با انتظارات دولت ایران مغایر بود و موجب فشارهای پی در پی و سرانجام محاکمه و توقیف آن شد. او سردبیر نشریه ادبی گردون بود. معروفی در پی توقیف «گردون» ناگزیر به ترک وطن شد. عباس معروفی رمان *سال بلوا* را در فاصله سال‌های ۱۳۶۸-۱۳۷۱ به نگارش درآورد. او به آلمان رفت و مدتی از بورس «خانه هاینریش بل» بهره‌گرفت. اما پس از آن برای گذران زندگی دست به کارهای مختلف زد؛ مدتی به عنوان مدیر یک هتل کار کرد و پس از آن «خانه هنر و ادبیات هدایت» را که کتابفروشی بزرگی است در خیابان کانت برلین، بنیاد نهاد و به کار کتابفروشی مشغول شد. او کلاس‌های داستان نویسی خود را نیز در همان محل تشکیل می‌دهد. او همچنین بنیان‌گذار دو جایزه ادبی قلم زیر گردون و تیرگان است. آثار او عبارتند از:

رمان	مجموعه داستان	نمایشنامه
سمفونی مردگان (۱۳۶۸)	پیش روی آفتاب (۱۳۵۹)	تا کجا با منی (۶۲-۱۳۶۱)
سال بلوا (۱۳۷۱)	آخرین نسل برتر (۱۳۶۵)	ورگ (۱۳۶۵)
پیکر فرهاد	عطر یاس (۱۳۷۱)	دلی بای و آهو (۱۳۶۶)
فریدون سه پسر داشت (۱۳۸۲)	دریاروندگان جزیره آبی‌تر (۱۳۸۲)	آونگ خاطره‌های ما (سه نمایشنامه - ۱۳۸۲)
ذوب شده (۱۳۸۸)	آن شصت هزار، آن شصت نفر	
تماماً مخصوص (۱۳۸۹)		

مجله ادبی گردون:

آذر ماه سال ۱۳۶۹ بود که اولین شماره دوهفته نامه گردون به همت سید عباس معروفی منتشر شد. این مجله همچنین بنیان‌گذار جایزه ادبی گردون به نام «قلم طلایی» نیز بود. تنوع مطالب و غنای آنها موجب شد تا گردون، بسیار سریع در جامعه ادبی و هنری آن زمان بر سر زبان‌ها بیافتد و طرفداران بسیاری را به خود جلب کند. در مجله گردون، ادبیات و هنر تم اصلی نوشته‌ها بود و اخبار پیرامون این موضوعات مورد

بررسی قرار می‌گرفت. از نقد داستان تا خبر از برگزاری نمایشگاه‌های نقاشی و عکاسی در گردون منعکس میشد و همین تنوع و هوشیاری در انتشار اخبار موجب رونق آن شده بود. مجله گردون در سال ۱۳۷۴ توقیف و مؤسس آن از کشور خارج شد.

نقد و بررسی رمان سال بلوا به قلم خانم مهدیه جیرانی، عضو باشگاه کتابخوانی طاقچه:

سال بلوا؛ رمانی است که عباس معروفی سه سال و نیم از عمر خود را صرف نوشتن آن کرد. برخی معتقدند که از همان ابتدا و با خواندن جمله‌ای که در صفحات نخست کتاب آمده؛ درمی‌یابیم که شخصیت اصلی و کانونی رمان، یک زن است!

«با احترام و یاد سیمین دانشور و سیمین بهبهانی، کتاب را به مادرم پیشکش می‌کنم.»

زمان تاریخی شش ماهه داستان، شامل اواخر سلطنت رضا شاه، وقایع شهریور بیست و سال‌های جنگ جهانی دوم است. قصه سال بلوا، در هفت شب اتفاق می‌افتد که راوی‌های شب‌های زوج، خود نویسنده و راوی‌های شب‌های فرد، شخصیت اصلی یعنی نوشا (نوش آفرین) است. به این ترتیب آغازکننده و خاتمه دهنده ماجرا، کسی جز خود او نیست.

در آغاز شاهد روایت داستان به صورت اول شخص در ذهن نوش آفرین هستیم و در ادامه درمی‌یابیم که شکل‌گیری کلیت قصه به مرور و به تناسب وضعیت وی، اتفاق می‌افتد. در واقع با شخصیتی روبرو هستیم که در زمان حال بیدار می‌شود و بعد از مواجهه با واقعیت، دوباره به خاطرات خود باز می‌گردد.

وقایع این رمان در سنگسری اتفاق می‌افتد که خانواده نوشا به تازگی و با هزاران امید به آن نقل مکان کرده‌اند. اما بلوایی از جانب مردمی که از طرفی با یاغی‌های مَخِل امنیت و از سوی دیگر با حکومت درگیرند، برپا شده که تمام نقشه‌هایشان را نقش بر آب نموده و حتی در این بین، عشق آتشین نوشا به حسینای کوزه‌گر هم هیچ کمکی به عوض کردن شرایط و تلطیف فضای داستان نمی‌کند.

به نظر من، خود نوشا خواستار قربانی شدن است و هیچ‌گونه تلاشی برای نجات خود و خلق دنیای جدید نمی‌کند و به خواسته اطرافیان، به ازدواجی اجباری تن می‌دهد. و این قربانی شدن زن و ستم کاری مرد در اینجا از مسائل پرترفدار و عامه پسند محسوب می‌شود و عاملی است برای پرمخاطب‌تر شدن اثر!

تصویرسازی توسط نویسنده خوب انجام شده و توانسته با طرح تقاضا برای برپا کردن دار؛ در آغاز کار، فضای هولناکی را برای خواننده ایجاد کند و حتی گاه در بیان برخی توصیفات؛ منحصر به فرد عمل کرده و به طور مثال میزان گرمای هوا را با بوی میوه پخته‌ای که از درختان در فضا پیچیده برآید ترسیم می‌کند.

نکته بعدی ترکیب افسانه و واقعیت است؛ یعنی آمیزش افسانه دختر پادشاه و مرد زرگر و پسر وزیر که برخی معتقدند برترین تکنیک معروفی در سال بلواست و حال و هوای منحصر به فردی به آن بخشیده است.

کتاب سراسر ماجرا و شخصیت‌های متعدد است که گاه مختصر به آن‌ها پرداخته شده، با این حال در بیشتر موارد تکلیفشان روشن است و ابهامی درباره سرنوشتشان در ذهن خواننده باقی نمی‌ماند.

سرانجام فروکش نکردن شعله عشق نوشا نسبت به حسینا؛ بهانه ایست برای شخصیت‌هایی که خواسته و ناخواسته دست به شرارت بزنند و کورکورانه و کینه توزانه تصمیماتی بگیرند که باعث رقم خوردن پایان تلخی برای سال بلوا می‌شود.

آدم وقتی امروز غمگین‌تر از دیروز باشد، یعنی پریروز چیزی جایی جا گذاشته که باید همه مسیر را برگردد و تا برنگردد هیچوقت دلش آرام نمی‌گیرد.^۲